

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXXVI):

ne vindecăm de habsburgism? - legitima nemulțumire!

- demonstrarea falimentului politicii guvernelor maghiare ...! - norocul nostru?

tribunism

șagunism

Aurel C. Popovici

TRIBUNA

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Demonstrarea falimentului politicii guvernelor maghiare în ochii occidentului european ...
ne vindecăm de habsburgism ...
lupta noastră va fi și de aici încolo ... pentru libertate și apărarea drepturilor atacate ...

Anul IX Sibiu, Joi 6/18 August 1892 Nr. 177

ABONAMENTELE
Pentru Sibiu:
1 lună 25 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru decesea la casă cu 10 cr. pe lună mai mult.
Pentru monarhie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1 an 7 fl., 1 an 14 fl.
Pentru România și străinătate:
1 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamentele se fac numai în bănește în avans.

INSERȚIUNILE
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.
Redacția și Adm. de Redacție: Strada Măcelarie Nr. 21.
Se prenumără și la poșta și la librării.
În București:
primesc abonamente D. C. Pascu, Str. Ispicarii 35.
Epistole redactate se refuză. — Manuscrisurile nu se întorc.
Un număr costă 5 cenți și e. sau 10 bani rom.

REPLICA
TINERIMII ACADEMICE.
Lege electorală excepțională pentru România din Transilvania
(Ungaria)
Aceste strădăni s'au înmulțit atât, încât au speriat chiar pe unii Unguri. Astfel di Ezeriu în camera a fost convinsul, nu să se alină numărul sistemului electoral și în...

„Legea de naționalități” — o parodie.
Ungarii se lăudă foarte mult cu legea de naționalități, așa botonată „dupre egala îndreptățire a naționalităților”.
Ei bine, Replica jurnaliștilor academice dovedesc negru pe alb, că această lege are ca scop să simplifice înțelesul. Nu numai că legea nu este atât de drăpănită cât se spune, dar nici nu e măcar aplicată așa cum este.
Despre dreptatea legii, jurnaliștii citesc...

Dupa douăzeci de ani.
Cu alte cuvinte Memorandul dela 1872 nu conține nici mai mult nici mai puțin decât politica națională românească de pe acele vremuri, formulată și susținută de acești factori, care nouă ani mai în urmă, la 1881 au constituit partidul național român în toată forma, dându-i drept directivă programul stabilit în conferința din acel an, program care și astăzi este steagul conduse va face, cu consimțământul majorității române a țării și primate fiind condițiile cu această majoritate va pune, programul dela 1891 merge cu un pas mai departe și declară pur și simplu, că Româniilor vor lupta pentru redobândirea autonomiei Ardealului.
— Înă ce dovedesc acestea? Devedesc, că ideile oamenilor noștri politici într'aceea s'au fost lansurii, că experiența făcută cu suveranitatea marhiară

lupta ce ne este declarată nu are caracter de partid, aici este vorba de o luptă de rase ...
un întreg popor ... trebuie să se apere în contra agresiunilor unui element grandoman și violent!
Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Împăratul Franz Iosif a refuzat primirea delegației române la Curtea imperială, „Memorandumul” fiind transmis nedescăcut la Budapesta. „Ecourile Memorandumului” sunt prezentate în lucrarea dr. Vasile Crișan: « ... Sever Bocu, făcând o retrospectivă a experienței Memorandumului, conchidea: „ne vindecăm de habsburgism”. Memorandumul s-a dorit un act de loialitate față de Coroană și o „sărbătorească protestare contra infamelor calomnii prin care susținătorii ideii de stat național maghiar voiau să-i izoleze pe români, și o polemică manifestare a legitimei nemulțumiri, de care sunt cuprinși românii din regatul ungar”. Deși unii dintre protagoniștii lui, printre care și Ioan Slavici, nu au dorit să o recunoască, „legitima nemulțumire” exista cu adevărat, dar nu loialitatea față de coroană era antidotul ei. Paradoxal Aurel C. Popovici își va construi proiectul său de emancipare a națiunii române pe același vechi algoritm, dar pornind de la cu totul alte argumente.

Obstacolul cel mai important în calea oricăror idei de reformă era reprezentat de dualismul atacat de „Memorandum”, mai voalat, cât și de „Replica” ce aștepta ieșirea la rampă. Demonstrarea falimentului politicii guvernelor maghiare în ochii occidentului european a reprezentat cea mai importantă urmare a întregii acțiuni memorandiste. De acum înainte, discuțiile sterile cantonate în zona necesității unui astfel de document și a oportunității înaintării sale la tron, care au bătut pasul pe loc

aproape un deceniu, au fost depășite. În zilele și lunile următoare, întreaga presă europeană ia parte la dezbaterile chestiunii naționalităților din Ungaria. (...) Faptul că studenții români dau publicității o declarație în care exprimă punctul de vedere tranșant, după care **„lupta noastră va fi și de aici încolo lupta pentru libertate și (pentru) apărarea drepturilor atacate ale poporului”**, publicată în ziarul budapestan de mare tiraj **„Magyar Hirlap”**, din 17 iunie 1892, dovedește radicalizarea mișcării naționale a românilor din Ungaria, în general, și a tinerimii studențești în special. Iar rolul lui Aurel C. Popovici în acest istoric proces nu poate fi trecut cu vederea. Conte Szapáry și guvernul său, în fața acestui val de furie, manifestat și în dezbaterile parlamentare de la Budapesta, încerca inițial să se mențină pe o poziție de neintervenție. (...) **Dar presiunile erau prea mari în favoarea unor acțiuni energice împotriva agitatorilor** și, după îndelungi ezitări, dă mandat procuraturii pentru a declanșa ancheta împotriva autorilor **„Memorandumului”**. Era începutul lunii octombrie 1892. Se împlinea profeția lui Alexandru Mocioni care avea obiceiul să afirme că **„norocul nostru este că nu putem face o prostie destul de mare, ca ungerii să răspundă cu una și mai mare”**. Și astfel, în loc să lase ca valurile create de **„Memorandum”** să se stingă de la sine, ei se pregăteau să reaprindă focul. I-au îndemnat la această îndrăzneală a agitatorilor români, de astă dată tinerii din universitățile imperiului, care au dat publicității un nou manifest: **„Replica junimii academice din Transilvania și Ungaria”**».

Recomandăm tuturor cititorilor **„Tribunei”** să descopere acest important document, el fiind elaborat și distribuit în două ediții: prima ediție - în română, germană, italiană, franceză și engleză -, în tiraj total de 26.000 exemplare; astfel, din «actele depuse la dosarul anchetei de șeful gării din Sibiu confirmau că la 2 august 1892, prin mijlocirea căilor ferate, s-au distribuit 13 lăzi cu exemplare ale Replicei în România, la Paris, Antwerpen, München, Graz și Budapesta. (...) În prima sa ediție **Replica** cuprinde optsprezece capitole, o prefață, o încheiere și o listă de autori și lucrări legate de problematica națională, intitulată **„Bibliografia chestiunii române”**, cuprinzând opere care nu au fost citate pe parcursul cărții. Cea de a doua ediție reia prefața primei ediții, introduce o scurtă prefață care justifică apariția celei de a doua ediții prin interesul viu al opiniei publice pentru **„Replică”**, ceea ce a făcut ca în numai două săptămâni să se epuizeze cele 21000 de exemplare tipărite la Sibiu, fără a fi satisfăcute toate solicitările. Față de prima ediție, capitolul intitulat **„Fanatismul presei maghiare față de naționalități”** este transformat în subcapitol, cu același conținut, al capitolului **„Societatea maghiară”**. (...) Numele lui Aurel C. Popovici este singurul amintit dintre autorii **„Replicei”** pe tot parcursul lucrării. Astfel, nu le-a fost greu, organelor statului maghiar să ajungă la el, atunci când s-au hotărât să intenteze proces autorilor și răspânditorilor Replicei. (...) În prefață este rememorat trecutul apropiat al duelului memorandistic între studenții români de la Universitățile din București și Iași și colegii lor maghiari de la universitățile din Ungaria. Se menționează dreptul tinerimii universitare române din monarhie de a dovedi că **„Răspunsul”** studenților maghiari este plin de neadevăruri și **„schimonosiri” ale faptelor**. Publicul cărui i se adresează **„Replica”** este același cu al **„Memoriului”** românesc și al **„Răspunsului”** maghiar, adică studenților și profesorilor din universitățile europene.

Prefața este localizată la Viena, Graz, Budapesta și Cluj, adică în orașele unde au funcționat comitetele studențești de redactare, fiind datată martie 1892. Primul capitol, intitulat **„Esența chestiunii române în Transilvania și Ungaria”**, este destinat să reprezinte temelia construcției **„Replicei”** prin câteva enunțuri tranșante și semnificative. Primul este acela că Ungaria, întocmai ca Austria și Elveția este un stat **„de naționalități”**, adică un stat poliglot, în care există o problemă nerezolvată: problema

naționalităților. Ea este sintetizată foarte lapidar și corect: **constituirea imperiului în raport cu trebuințele și aspirațiile naționale ale tuturor popoarelor care constituie statul** (s.a.). Între acest deziderat și dualismul austro-ungar, constituit fără consultarea naționalităților și împotriva voinței majorității locuitorilor imperiului, se situează problema naționalităților. În planul politic, acela al formei de stat, celor două platforme le corespund sau o federație liberală (s.a.), constituită prin voința tuturor naționalităților ajunse la conștiința de sine, sau absolutismul violent și deznaționalizator (s.a.). Din nefericire, ultima soluție a fost aleasă de guvernele ungurești din perioada dualismului.

Începutul afirmării plenare a „**principiului de naționalitate**” este plasat de „**Replică**” în evenimentele care au zguduit monarhia la 1848-1849. Atunci, prin hotărârile Adunării de la Blaj din 15 mai 1848, poporul român din Transilvania și Ungaria, ajuns la conștiința deplină a naționalității sale, a cerut o constituție așezată pe principiile federalismului. Aceleași deziderate le solicitau și croații, sârbii sau slovacii. Din conflictul ireconciliabil între maghiarii care doreau o Ungaria unitară, pornind de la enunțul că „**Ungaria sau va deveni maghiară, sau se va prăpădi**”, și naționalitățile, care doreau federalizarea ei pe principiile egalității naționale, a rezultat situația nenorocită a Ungariei din vremea „**Replicii**”. „Din toate cele expuse este invederat – conchide acest capitol al „Replicii” - că **lupta ce ne este declarată nu are caracter de partid; aici nu se combat liberali și conservatori pentru teorii și principii, aici este vorba de o luptă de rase, în care un întreg popor, respectiv mai multe popoare, trebuie să se apere în contra agresiunilor unui element grandoman și violent**”. Cel de al doilea capitol este adresat junimii academice maghiare. El debutează cu un motto semnificativ preluat dintr-o lucrare a lui Luigi Palma: „**Când un popor vrea să stăpânească, să țină înlănțuit pe un alt popor ce se deosebește prin rasă și limbă, se reîntorc pretențiunile barbariei, ale feudalismului și ale vremurilor de robie**”. Tonul este dur, categoric, propozițiile și frazele sunt scurte, directe. **Se recunoaște aici, fără îndoială, retorica lui Aurel. C. Popovici**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxxvi-ne-vindecam-de-habsburgism-legitima-nemultumire-demonstrarea-falimentului-politicii-guvernlor-maghiare--norocul-nostru-171732.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. Below this is the Tribuna logo with the tagline 'Dintotdeauna pentru totdeauna!'. A red navigation bar contains categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The main content area displays the article title: '2023-Anul A.C. Popovici (XXXVI): ne vindecăm de habsburgism? - legitima nemultumire! - demonstrarea falimentului politicii guvernlor maghiare ...! - norocul nostru?'. The author is listed as 'Marius HALMAGHI', the date as '03.09.2023', and the time as '21:22'. It also shows '248 vizualizari' and '0 comentarii'. To the right of the article text, there is an advertisement for watches and clothing, featuring a 'NOU' (New) tag.

În: *Tribuna*, 03 septembrie 2023